

## Általános indokolás

Ezen indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (6) bekezdése, valamint a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. § (2) bekezdés a) pontja alapján a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában közzétételre kerül.

Az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktusra tekintettel kihirdetett veszélyhelyzeti rendeletek törvényi szintre emeléséről szóló 2026. évi XIV. törvény (a továbbiakban: 2026. évi XIV. törvény) 2026. május 14-ei hatállyal a javítóintézetek tekintetében is törvényi szintre emelte a vonatkozó veszélyhelyzeti kormányrendeletek – *a javítóintézetek irányításával kapcsolatos haladéktalan intézkedésekről szóló 386/2025. (XII. 10.) Korm. rendelet és a büntetés-végrehajtási szervezet állományának a javítóintézeti munkakörökbe történő bevonását lehetővé tevő munkáltatói intézkedések veszélyhelyzeti szabályairól szóló 438/2025. (XII. 23.) Korm. rendelet* – tartalmát, amelynek eredményeképpen a javítóintézetek tekintetében megszűnt a gyermekek és az ifjúság védelméért felelős miniszter előzőleg fennállott intézményfenntartói és szervezতিরányítói jogköre, és az átkerült a büntetés-végrehajtásért felelős miniszter feladatkörébe.

A 2026. évi XIV. törvény a javítóintézeti feladatok végrehajtásáért és az intézményrendszer egészének a működtetéséért felelős címzettjeként – a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.), a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény, valamint a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény módosításával – a büntetés-végrehajtásért felelős minisztert nevesíti, továbbá tételesen meghatározza a javítóintézetek operatív működtetésével kapcsolatos mindazon jogköröket, amelyeket a szervezetrendszer irányításában közreműködő további szervként a büntetés-végrehajtás országos parancsnoka gyakorol.

A Javaslat – az alábbi indokokra tekintettel – a javítóintézetek gyermekvédelmi rendszerbe történő teljes körű visszaintegrálására tesz javaslatot:

A javítóintézeti nevelés, mint büntetőjogi intézkedés ugyan szabadságelvonással jár, de tartalmát tekintve elsősorban a fiatakorúak nevelését, kompetenciájának fejlesztését célozza, ezért jobban illeszkedik a gyermekvédelmi intézményrendszerhez, mint a szabadságvesztést végrehajtó büntetés-végrehajtási szervezet működési elveihez. A büntetés-végrehajtási szervezetrendszerhez rendelés ezekkel az elvekkel nehezen egyeztethető össze: a büntetés-végrehajtási szervezeti kultúra és jogi környezet elsősorban felnőtt korú elítéltekre kialakított, és strukturálisan kevésbé képes a gyermekek fejlődési szükségleteire, traumatizált hátterére és a nevelési tartalom dominanciájára épülő intézményi működést fenntartani.

A Gyvt. VII/A. Fejezete alapján a javítóintézet teljes körű ellátást, gondozást, nevelést, oktatást és szakmai programot biztosít; a biztonság e rendszerben szükséges eszköz, de nem önálló cél. A javítóintézetekben elhelyezett fiatalok túlnyomó többsége 18 év alatti, így ellátásuk elsősorban gyermekvédelmi szakmai keretek között értelmezendő.

A javítóintézetekbe kerülő fiatalok döntő hányada súlyos elhanyagolásból, hátrányos szociális helyzetből és feldolgozatlan traumákból érkezik. A gyermekvédelmi rendszer rendelkezik azokkal a szakmai standardokkal, multidiszciplináris ellátási keretekkel és a gyermeki jogok

érvényesítéséhez szükséges intézményi kultúrával, amelyek az eredményes reszocializációhoz elengedhetetlenek. A gyermekek és az ifjúság védelméért felelős miniszter irányítása alatt álló Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság középírányítói szerepének visszaállítása a javítóintézetek tekintetében e szakmai kontinuitást biztosítja.

A visszarendezés megfelel a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény (a továbbiakban: UNCRC) kötelező rendelkezéseinek, amelyeket Magyarország az 1991. évi LXIV. törvénnyel hirdetett ki. Az egyezmény és az abból levezethető elvek alapján:

- a szabadságelvonás gyermekkel szemben csak végső eszközként, a lehető legrövidebb ideig alkalmazható [UNCRC 37. cikk b) pont];
- a szabadságuktól megfosztott gyermekeket el kell különíteni a felnőttektől, és olyan bánásmódban kell részesíteni őket, amely figyelembe veszi szükségleteiket [UNCRC 37. cikk c) pont];
- a gyermekekkel szembeni igazságszolgáltatási eljárásokban a gyermek mindenekfelett álló érdekét kell elsődleges szempontként figyelembe venni (UNCRC 3. cikk);
- a gyermeknek joga van a fejlődéséhez, személyisége kibontakoztatásához és a reintegrációjához szükséges feltételek biztosításához (UNCRC 6. és 40. cikk).

A Javaslat szerinti módosítás a tartalmi-szakmai felülvizsgálat első, szervezeti lépése; a nevelési tartalom és a programrendszer korszerűsítése – a nemzetközi jó gyakorlatokkal összhangban – a visszarendezést követő szakmai munka tárgya lesz.

### **Részletes indokolás**

#### *Az 1-4. §-hoz*

A Javaslat a Gyvt. módosítása körében azokat a rendelkezéseket tartalmazza, amelyek biztosítják, hogy a javítóintézetek ismételten teljeskörűen, az irányításukat és a fenntartásukat tekintve is a gyermekvédelem részévé váljanak. A Javaslat rögzíti a gyermekek és az ifjúság védelméért felelős miniszter ágazatirányító jogkörét a javítóintézetek tekintetében. Ismételten a gyermekek és az ifjúság védelméért felelős miniszter feladatkörébe utalja a törvény, hogy gondoskodjon a javítóintézeti nevelés feltételeiről, valamint a javítóintézeteknek a gyermekek és az ifjúság védelméért felelős miniszter irányítása alatt álló középírányító hatóság, a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság útján történő fenntartásáról.

#### *Az 5-14. §-hoz*

A Javaslat a visszarendezéshez szükséges módosításokat a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvényen is átvezeti.

#### *A 15-16. §-hoz*

A javítóintézetek gyermekvédelmi intézményrendszerbe való visszaintegrálásával hatályon kívül helyezhetők a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvényben a büntetés-végrehajtás személyi állományának a javítóintézetekbe történő átrendelésére vonatkozó szabályok.

*A 17. §-hoz*

Hatályba léptető rendelkezés.